

До Научното жури
Назначено със заповед
№45/11.03.2015г.
На директора на НЦЗПБ

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Росица Йотова Коцева, дм - научен ръководител на дисертационен труд, член на научното жури съгласно заповед №45/ 11.03.2015 на Директора на НЦЗПБ

По процедура за защита за придобиване на научно-образователна степен „ДОКТОР” в професионално направление 4.3. ”Биологически науки” по научната специалност „Вирусология” – шифър 01.06.13

Тема на дисертацията: **„ПРОУЧВАНИЯ ВЪРХУ ЕТИОЛОГИЯТА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ИНФЕКЦИИ, ПРИЧИНЕНИ ОТ РЕСПИРАТОРНО-СИНЦИТИАЛЕН ВИРУС (RSV), МЕТАПНЕВМОВИРУС (MPV) И ПАНДЕМИЧЕН ГРИПЕН ВИРУС ПРЕЗ ПЕРИОДА 2004-2009Г. В БЪЛГАРИЯ”**

Докторант: д-р Слава Стефанова Павлова- Илиева

Настоящата дисертационна работа, изпълнена като свободна докторантура от д-р Слава Павлова-Илиева в Националната лаборатория по «Грип и ОРЗ» на НЦЗПБ през периода 2004-2009г., е съвременен анализ върху етиологията и разпространението на два респираторни вируса с важно клинично значение в детската патология, каквито са респираторно-синцитиалния вирус (RSV) и открития през 2001г. и непроучен у нас метапневмовирус (MPV), както и новопоявилият се през 2009 г. нов пандемичен грипен вирус, с преимуществено използване на съвременните молекулярно-биологични методи на диагностика. Независимо, че в НЦЗПБ през 80-те години на 20-ти век са провеждани проучвания за доказване на етиологичната роля на RSV (Добрев И. и колектив, 1975-1983г.) и (Е. Величкова, 1970), липсват съвременни данни с приложение на молекулярно-биологичните методи за доказване на RSV и въобще липсват данни за открития сравнително отскоро човешки метапневмовирус. За появата на нов пандемичен грипен вирус учените от цял свят се подготвяха от десетилетия (Световен пандемичен план на СЗО бе изготвен и приет още през 1999г.), а през 2006г. от МЗ у нас бе приет и Национален пандемичен план. От 2007г. Националната лаборатория по «Грип и ОРЗ» на НЦЗПБ след принадлежността ѝ в ECDC предоставяше ежеседмични данни за разпространението освен на грипните вируси и на респираторно-синцитиалния вирус. Т.е. темата на този дисертационен труд не бе избрана самоцелно, а тя произлизаше от актуалните нужди на Националната лаборатория по «Грип и ОРЗ» на НЦЗПБ (лаборатория, акредитирана от МЗ и по ISO17025) и на здравеопазването у нас.

Д-р Павлова се справи успешно с поставените в плана на дисертацията задачи. В продължение на 6 години, като свободен докторант по докторската програма тя усвои теоретичните и практични знания по специалността Вирусология. Докторантката положи усилия за определяне на възрастовите групи и начина на вземането на пробите

за изследване, предпоставка за по-ефективна вирусологична диагностика на посочените вируси. С голям успех приложи редица класически методи (особено при изолацията на RSV), модифицира някои бързи имуофлуоресцентни и имуносорбентни методи и най-вече утвърди в лабораторната практика новите молекулярно-диагностични методи. Тя отработи схема за съвременна диагностика на изследваните вируси. За посочения период от д-р Павлова са обобщени и анализирани резултатите на **общо 4098 изследвания на 3646 проби от болни с ОРЗ** - 846 проби за RSV, от тях 452 и за непроучения у нас MPV, 371 проби за сезонните грипни вируси и 2429 проби за новия пандемичен грипен вирус.

С въвеждането на съвременните молекулярни техники д-р Павлова спомогна за издигане методическото ниво на лабораторията по "Грип и ОРЗ". Тя успешно представяше лабораторията при изследването на генома на RSV в кодирани проби от Международния контрол от INSTAND, Германия. Д-р Павлова положи усилия за изолирането на RSV и остави в музейната сбирка на лабораторията 15 лиофилизирани щамове на този вирус. Благодарение на уменията на д-р Павлова по приложение на молекулярните методи за диагностика на грипа, лабораторията по „Грип и ОРЗ“ се нареди в списъка на СЗО с капацитет да разшифроват новия пандемичен вирус чрез използване на най-новите молекулярни методи преди неговата поява. (Countries with PCR capacity in place to diagnose influenza A(H1N1) virus infection in humans; WHO, Revision1, 3 May 2009). Националната лаборатория в България получи първия си кит за Real Time PCR от СЗО на 14.05.2009г., а първият случай на заболяване от новия пандемичен грипен вирус у нас бе потвърден от д-р Павлова на 01.07.2009г.

Дисертационният труд на д-р Павлова обхваща общо 167 страници, написан е компетентно, на много добър научен език. Разпределението на разделите на дисертацията е според изискванията на Правилника на НЦЗПБ и включва: заглавна страница, съдържание-2 стр., въведение - 3 стр., литературен обзор -55 стр., изложение, включващо: цел и задачи-1 стр., материали и методи 14 стр., резултати и обсъждане - 47 стр., обща дискусия - 6 стр., резюме на получените резултати с изводи – 2 стр., справка за приносите-1 стр. В литературния обзор, базирайки се на 338 литературни източници (12 на кирилица и 326 латиница – над 60% от тях след 2000г.), авторката прави задълбочен анализ на литературните данни едновременно за трите респираторни вируса. От обзора прави впечатление задълбочената теоретична осведоменост на дисертантката. Целта е добре аргументирана и задачите в дисертацията са описани ясно и точно. Използваните материали и методи са пълно и точно описани. Д-р Павлова много успешно се е справила с обобщаване и анализа на получените резултати. Обсъждането на собствените резултати е убедително и се базира на участието на д-р Павлова в написването на 7 публикации, отпечатани в български списания, 3 публикации – в международни списания и 4 обзора (първи автор на 70% от тях). През периода на докторантурата д-р Павлова е взела участие с доклади в 10 научни конференции. Изложението на резултатите в дисертацията е онагледено с 23 таблици и 31 фигури. Оригиналността на извършените от д-р Павлова изследвания е оценена от Европейския център за предпазване и контрол на заболяванията (ECDC) с отпечатването на 2 статии в престижното списание Eurosurveillance. Освен посочените научни статии и прояви д-р Павлова е съавтор на 4 внедрявания, съавтор е при написването на 3 глави от учебника „Клинична вирусология“ под редакцията на проф. Ст.Дундаров, 2006г. и на 2 ръководства по диагностика на грипа /вкл. на птичи грип А/Н5N1/, изд. през 2007г. и 2008г. Докторантката участва при разработката на Международен проект с Изследователския център Борстел, Германия /ConFluTech/ и в обучението на кадри от страната по молекулярна диагностика на грипа и ОРЗ.

Личното ми впечатление от д-р Слава Павлова като ръководител е, че тя притежава изключителни умения като експериментатор със задълбочени теоретични знания по вирусология и способност за самостоятелно изпълнение на научно-изследователски задачи.

В заключение, настоящият дисертационен труд на д-р Слава Павлова е несъмнено принос в изучаване на етиологията и разпространението на двата респираторни вируси (RSV и MPV) и най-вече на новия пандемичен грипен вирус по време на появата му в България чрез използване на съвременните молекулярно-биологични методи на диагностика. Считаю, че д-р Павлова е отразила реалистично теоретичните и научно-приложни постижения от дисертацията в резюмето и изводите на дисертационния труд и в 6-те приноси, които напълно приемаю. Представеният автореферат е оформен съгласно изискванията и отразява обективно резултатите от дисертационния труд. Считаю, че трудът на д-р Павлова отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение и Правилника на НЦЗПБ. Давам положителна оценка на дисертационния труд на д-р Павлова на тема **„Проучвания върху етиологията и разпространението на инфекции, причинени от респираторно-синцитиалния вирус (RSV), метапневмовирус (MPV) и пандемичен грипен вирус през периода 2004-2009г. в България”** и препоръчвам на уважаемите членове на журито към НЦЗПБ да гласуват за присъждане на научната и образователна степен „Доктор” на д-р Слава Стефанова Павлова - Илиева, по научната специалност 01.06.13 Вирусология.

20.04.2015г.

Доц. д-р Росица Коцева, научен ръководител:

